

Naujienu Antroji Dalis

NR. 815

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATūros DRAUGIJOS LEIDINYS

XXII METAI

MIRGA PAKALNISKYTE

Dr. Petro Joniko gyvenimas ir mokslas

Cia spausdiname Pedagoginio Lituanistikos Instituto studentų referatus, skaitytus š. m. birželio 11 d. dr. P. Joniko pagerbtuvėse, kurias jam su-ruošė minėtasis Institutas.

Red.

I.

Lietuvių kalba, būdama viena iš seniausių indoeuropiečių kalbų, yra reikalinga plačių ir gilių tyrinėjimų ir tam darbui gerai pasiruošusių mokslininkų. Bet, deja, tokių tyrinėtojų mes labai mažai turime. Išeivijoje jų tik trys, bet patys didieji: Jonikas, Salys ir Skardžius.

Dr. Petras Jonikas

Skardžius, kaip žinome, aukštaitis, Jonikas ir Salys — žemaičiai. Mes susirinkome šį vakarą pagerbti žemaitį, kuris bendrinei lietuvių kalbai suteikė ir žemaitiškų atspalvių.

Sukaktuvinininkas Petras Jonikas gimė 1906 metų kovo 25 dieną Antringių kaime, Tauragės valsčiuje. Jis baigė Tauragės vidurinę mokyklą, būdamas septyniolikos metų. Iš pradžių jis ruošėsi mokytojo profesijai, dėl to baigė Tauragės Mokytojų Seminariją 1927 metais. Tačiau tuo nesitenkino. Jis įstojo į Vytauto Didžiojo Universiteto humanitarinių mokslų fakultetą, kur pagrindine šaka pasirinko lietuvių kalbą. Bestudijuodamas jis kartu keletą metų dėstė lietuvių kalbą vidurinėse mokyklose.

Kai baigė universitetą 1934 m., jis gavo švietimo Ministerijos stipendiją pagilinti studijoms užsienyje. Iki 1937 metų Jonikas gilino studijas Rygos, Vienos ir Karaliaučiaus universitetuose.

Rašydamas disertaciją, jis dirbo Vytauto Didžiojo ir Vilniaus universitetuose lietuvių kalbos vyresniojo asistentu, o gavęs filosofijos daktaro laipsnį 1942 metais, ėjo docento pareigas. Bedirbdamas universitete, daktaras Jonikas taip pat buvo Lietuvos Mokslų Akademijos Lietuvių kalbos Instituto

lietuvių kalbos ir terminologijos sekcijos vedėjas ir lietuvių kalbos žodyno redakcijos ir rašybos komisijos sekretorius.

Nuo 1938 iki 1940 metų jis buvo Gimtosios Kalbos redaktorium. Nuo 1935 iki 1940 metų Petras Jonikas buvo Lietuvių kalbos draugijos narys ir valdybos narys. Jis priklausė latvių filologų draugijai.

1944 metais daktaro Petro Joniko darbas Lietuvoje buvo nutrauktas. Bolševikų okupacijos priverstas, jis pasitraukė į Vokietiją, kur buvo lietuvių kalbos mokytoju Hanau lietuvių gimnazijoje. Nuo 1946 iki 1949 metų jis dirbo Pabaltijo Universitete prie Hamburgo, Vokietijoje, ekstra-ordinariiniu profesorium, dėstydamas lietuvių bei baltų kalbotyros dalykus.

1949 metais dr. Petras Jonikas kartu su kitais išblaškytais lietuviams atvyko į Čikagą. Ir čia jis neužmiršo savo ankstyvesnio susidomėjimo lietuvių kalba ir tęsė savo mokslinį darbą išeivijoje, kartu dalyvaudamas ir tos srities veikloje. 1951 metais jo iniciatyva lietuvių profesorių draugija suorganizavo Lituanistikos Institutą, kurio pirmuoju prezidentu buvo išrinktas dr. Jonikas. Kartu buvo ir Amerikos lietuvių profesorių draugijos pirmininku. Nuo 1950 metų jis buvo Čikagos Lietuvių Kalbos Draugijos pirmininku, o nuo 1955 metų Baltų Instituto (Bonnoje) nariu korespondentu. Profesorius P. Jonikas yra vienas iš Čikagos Aukštesniosios Lituanistikos Mokyklos steigėjų ir pirmasis jos lietuvių kalbos dėstytojas.

Taip bedirbdamas lietuvių kalbos ir savo tėvynės labui, dr. Petras Jonikas neiškentė nepasigilinęs moksle ir Amerikoje. Čia įsigijo dar vieną laipsnį — Master of Arts Čikagos universitete, kur studijavo bibliotekininkystę.

Mes džiaugiamės, kad šis darbuštas žemaitis randa laiko ir mūsų Pedagoginio Lituanistikos Instituto studentų žinioms pagilinti. Specialiuosius kalbos mokslo dalykus šiame Institute jis dėsto nuo pat jo įsisteigimo, nuo 1958 metų. Todėl šia proga mes, Instituto studentai, sveikiname savo mielą profesorių sukaktuvinininką ir linkime jam sėkmės tęsti savo darbą kaip ir iki šiol — žemaitiškai.

(Nukelta į 2 psl.)

● Kas neturi drašos padaryti tai, kas išmintinga, tam dar lieka galimybė atlikti savo pareigą. Gregh

TRAGEDIJOS IR HEROIZMAS

(Juozo Audėno žodis, pasakytas Filadelfijoje birželio 12 d.)

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas savo neseniai išleistame atsisaukime taria: "Birželis yra virtęs Lietuvos valstybės ir lietuvių tautos didžiosios tragedijos ir laisvės kovų ryžto simboliu". Šia proga ir yra pravartu, apie tai pakalbėti. Kodėl lietuvių tauta išgyveno tiek daug tragedijų? Kodėl Lietuvos valstybė nefunkcionuoja? Kodėl mūsų tautos laisvės kovose yra tiek daug aukų ir heroizmo?

Tragedija, aukos ir heroizmas dažniausiai yra labai glaudžiai tarp savęs susiję, o mūsų istorijoje tokių pavyzdžių turime daug. Paimekime tik birželių įvykius. Birželį buvo sužlygdinta Lietuvos laisvė, kai didžiulės Raudonosios armijos jėgos užėmė visą kraštą. Birželį buvo iš Lietuvos ištremta per 33 tūkstančius žmonių į Sibirą. Birželį trūkusi tautos kantrybė išsiplėtė į visuotinį sukilimą prieš okupantą ir kartu atkūrė Lietuvos valstybės funkcionavimą. Birželį į Lietuvą įžygiavo kitas okupantas — vokiečiai, kurie taip pat tragiškiausiu būdu naikino Lietuvos gyventojus ir taip pat greitai užgniaužė Lietuvos valstybės laisvę. Birželį vokiečiai įvykdė dar vieną baisiausią, pasaulyje retai sutinkamą, tragediją — jie Pirčiupio kaime sudėgino 119 gyvų žmonių.

Po kelerių metų birželį vėl Lietuvą pasiekė sovietų kariuomenė ir Kremliaus įgalioti atstovai, kurie šeimininkaudami įvykdė naują bangą visokiųjų tragedijų. Šiuokart tautoje kilo visuotinis okupantui pasipriešinimas, greitai virtęs aštuonerių metų kruvinu karu. Ziauriu karu, nuo kurio kentėjo ir žuvo ne tik partizanai su ginklu rankose iki paskutinio besigindami, bet buvo ir nepaprastai nukraujuota visa mūsų tauta.

Jau gana tiksliai nustatyta, kad šitame kare Lietuva, vietoje žuvusių ir į Sibirą ištremtųjų, neteko apie 400 tūkstančių žmonių. Šią didžiausią tragediją, sovietai, kaip to viso kaltininkai, savo propagandoje skelbia buvus jų vadinamųjų liaudies gynėjų susikirtimai su Lietuvos partizanais, jų banditais vadinamais, kurie didžiausiu didvyriškumu grūmėsi su okupacinėmis sovietų jėgomis, susidedančiomis iš reguliarios kariuomenės dalinių, NKVD tai yra Vidaus Reikalų Ministerijos ginkluotomis jėgomis ir vietos komunistų ginkluotomis grupėmis.

Tai buvo ne šiaip grumtynės, bet žūbtūtinis karas tarp okupanto ir lietuvių tautos. Tarp daugybės šitų tragiškųjų įvykių liudininkų, mums ta paliudijo ir rusas pulkininkas G. S. Bur-

licki, dar 1952 metais vadovavęs sovietiniams kariniams daliniams Lietuvoje visose didžiose kovose. Jis nebeišlaikęs bausių jų lietuvių tautos žudynių, prie pirmos progos pabėgo į Vakarų.

1951 m. balandžio mėn. pulkininkui Burlickiui buvo duota proga Miunchene pakalbėti per Amerikos Balso radiją Lietuvai. Baigdamas savo žodį, jis pasakė: "Lietuva vaitojo, kraujavo, bet nepasidavė". Šių žodžių, šių liudijimų jokie sovietiniai propagandistai, būtų jie Maskvoje, Vilniuje, New Yorke ar Čikagoje, nepaneigs. Lietuviškieji propagandistai pagaliau surado naujus kaltinimus užsienin pabėgusiems lietuviams, jų buržuaziniams nacionalistais vadinamais, kad, girdi, jie per savo radijo stolis kurstė Lietuvą sukilti ir kovoti, nes Vakarai greitai Lietuvą išlaisvins. O kokie šie propagandistai užuomaršos. Juk Amerikos Balsas lietuviškai prabilo tik 1951 m. vasario 16 d., t. y. tuomet, kai visos aršiausios kovos, pradėtos 1944 metais jau baigėsi. Mums nereikėjo tautos kurstyti nei nurodinėti ką ji turi vietoje daryti ir kaip su okupantu elgtis. Ji pati vietoje viską geriau matė ir žinojo.

Ir vis birželis, kai gražiausiai žaliuoja Lietuvos laukai, miškai ir pievos; kai saulutė įkopia į aukščiausią zenitą, kai būna ilgiausios ir šviesiausios dienos ir kai naktimis smalsuoliai eina jį ieškoti papračio žiedo. Tose tai dienos ir naktys gimė ir krito didvyriai, kurie ateltyje bus dainomis apdainuoti ir legendomis apkalbėti. Daug jų žinome, bet dar daugiau sužinosime, kai vėl bus laisva Lietuva.

Kovos prieš okupantą dar nepasibaigė, tik kruvinosios perėjo į šaltąsias kovas. Rusų spaudoje lietuvių tauta gyvenama savo žemėje, kad ir iš žmonių atimtoje, tebekovoja ir toliau kovos žmogaus, piliečio ir tautos teisėms atgauti ir tuo pačiu nusikratyti okupanto, kuris į Lietuvą gabena ir gabena naujas svetimo elemento bangas, kad jos nustelbtų pačius lietuvius.

Gegužės 6 d. Vilniuje, Statistikos Valdybos viršininkas, ne kas kitas, kaip rusas Borisas Dubasovas pasakė, kad 1965 m. į Lietuvą atgabenta 16,400 rusų, gudų ir ukrainiečių. O kiek jau yra iš viso? Mano apskaičiavimu apie 300 tūkstančių, t. y. 10 procentų visų gyventojų.

Klausimas, kodėl jie į Lietuvą vežami? Kam jie Lietuvai reikalingi? Juk lietuviai savo krašte, savo namuose nori sa-

(Nukelta į 2 psl.)

PLJK Komiteto informacinė komisija Chicagoje, po spaudos konferencijos, birželio mėn. 8 d. Gintaro svetainėje. Iš kairės į dešinę sėdi: A. Gulbinskas, kun. G. Sabataitis SJ, ir Vytautas Kasniūnas. Stovi iš kairės į dešinę: P. Petrutis, Eug. Vilkas, Antanas Gintneris, A. Budreckas, Vladas Butėnas ir Jurgis Janušaitis.

Foto A. Gulbinsko

JAUNIMO OPEROS IŠVAKARĖSE

ALGIRDAS BUDRECKAS

Nežiūrint sunkių gyvenimo pergyvenimų išsivijoj, vis dėlto sugebėjome išauginti darbščią, gabią ir veržlią jauną kartą. Jos veržlumas mokslan, pasiryžimas ir kasmet atsiemtų darbų vaisiai yra mūsų tautos pasididžiavimas ir garbė.

Kiekvienas, bet koks užsimojimas reikalauja darbo, ryžto ir savim pasitikėjimo. Gabumas, darbštumas, veržlumas ir didelis užsispyrimas atsiesti užbrėžto tikslo visa tai neabejotinai veda į laimėjimus. Darius Lapinskas "Lokio" kompozitorius ir yra vienas iš tokių pasiryžėlių.

Prancūzų rašytojas Prosper Merimee maždaug prieš šimtą metų parašė "Lokys" novelę, kuriai siužetą paėmė iš lietuvių gyvenimo, būtent aprašė Žemaitijos grafo šemėtos tragediją. Komp. Darius Lapinskas, aišku, rašydamas lietuvišką operą, parinko šią, o ne kokią kitą novelę. Neabejotinai tikiu, kad komp. D. Lapinską intrigavo nemažiau ir tas faktas, kad to paties autoriaus novelės "Carmen" siužetą kompozitorius G. Bizet panaudojo savo sukurtai "Carmen" operai.

Mūsų veržlus jaunimas ir šiais jaunimo metais, norėdamas Jaunimo Kongrese atžymėti ir išskelti mūsų lietuviškus kultūrinius laimėjimus, parinko kaip tik vieną iš jaunimo kūrybinį laimėjimą — tai Dariaus Lapinsko parašytą lietuvišką operą. Sveikintina, kad jaunimas sielojasi ir rūpinasi ne tik mūsų tautiniais reikalais, bet ir neužmiršta ir puoselėja lietuvišką kultūrinį gyvenimą.

Autorius, rašydamas novelę "Lokys", norėjo pavaizduoti tuo laiku esamą lietuvių bajorų gyvenimą. Tačiau, būdamas realistas, jis visą tai atpasakojo šalta ir neįvaidamas romantikos. Novelės fabuloj vyrauja prisiminimai, sapnai, vizijos, haliucinacijos ir nemaža žmogaus vidinių pergyvenimų, kaip pat kova su prigimtimi.

Tie psichologiniai momentai atvaizduoti grafo Meškio asme-

ny. — atvaizduoti jo vidiniai pergyvenimai su prigimtimi ir tos vidinės kovos kančios. Grafas Meškys aplanko savo seną karo dienų draugą Danylą ir nežino, kad į savo namus grįžta. Danylos tėvai kadaise Meškio motiną buvo išvarę iš namų, o jos sūnų auginio išvežę kitur. Grafa Meškį kankina baisūs sapnai ir žvėriškas prigimties nujautimas bei nežinoma kilmė. Danylos dvaro girioje Meškys sutinka Dalią, Danylos seserį ir lieka jos švelnumu labai sužavėtas. Jis ją pamilsta ir veda, tikėdamas, kad ji jam padės nugalėti tas jo vidines kančias. Deja, Daliai tas nepavyksta. Po vestuvių Meškį vėl ima kamuoti haliucinacijos ir jis pavirsta loku. Operos pabaiga, kaip ir visuomet, tragiška, — Meškys pasmaugia savo žmoną Dalią. Opera baigiama Danylos rauda.

Novelė nebuvo parašyta dramatine forma. Reikėjo parašyti operai libretą. V. Bogutaitei rašant libretą iš novelės pasiliko tik pagrindinė vedama mintis, nes beruošiant tekstus arijoms, duetams teko nuklysti nuo turinio.

Komp. Darius Lapinskas, rašydamas operą "Lokys", išryškino daugiau pasakotoją — deklamatorių. Muziką operai pa-

TRAGEDIJOS . . .

(Atkelta iš 2-ro psl.)

gy; ar ne didvyriškai Jurgis Bie-linis ir visa knygnešių armija tarnavo lietuvių tautos švietimui, ar ne didvyriškai pasielgė

rašė daugiau moderniam stiliuje. Deklamatorius deklamuoja ir pasakoja prisiminimus, vizijas ir sapnus tuo pačiu laiku, tai yra kartu su solistais ar choru, todėl opera yra vieno veiksmo. Kad nebūtų pertrauktas veiksmas, seka 6 paveikslai.

Rašydamas operai muziką, Lapinskas naudojo melodijas perpintas mūsų lietuvių liaudies dainomis.

Pirmoji lietuvių opera "Lokys" Chicagoje yra su dideliu susidomėjimu laukiama. Ta proga norisi palinkėti ryžto ir iš-tvermės, ko, atrodo, jaunam Dariui nestinga.

Liepos mėn. 1 d. vakare įsi-žiebs šviesos scenos rampose, o mūsų lietuviškose širdyse džiaugsmas, nes turime mūsų kultūriniam bare naują kompozitorių Darių Lapinską. Jo laimėjimai — tuo pačiu yra ir mūsų tautos laimėjimai, todėl visiems mums yra privalu paremti, atsilankant į pačią operą.

Operos "Lokys" išvakarių proga palinkėsiu daug sėkmės kompozitoriui ir visam operos štabui. Iki pasimatymo premjeroj!

jaunas savanoris Pranas Eimutis, kai 1919 m. kovo mėn. girtų ir palaidų vokiečių kareivių būrys įsiveržė tik per jo la-voną prie Amerikos pirmosios misijos Lietuvos viešbuty Kau-ne; koks didvyriškumo pavyz-dys yra Vincas Kudirka, kuomet didžiausiame sau pavojuje vis skambino ir skambino galin-guoju Varpu.

Kai 1919 m. pradžioje savano-riai rinkosi tėvynės ginti nuo tos pačios bolševikų armijos, kuri ir dabar laiko Lietuvą okupuotą, sausio 17—19 d. d. Kaune vyko Antroji Lietuvos konferencija. Tuomet taip pat, kaip ir dabar tiek konferenci-joje, tiek ir tautoje netrūko pe-simistų ir pacifistų, atseit žmo-nių be ryšio ir ateities siekimų. Bet to meto ministris pirmi-ninkas Mykolas Sleževičius savo ugingoje kalboje iškėlė kylan-čias tautos nuotaikas ir sava-norių pasiaukojimą. Tarp kit-ko jis paminėjo vieną motiną nuo Zapyškio, kuri du sūnus iš-leisdama savanoriais Tėvynės ginti pridėjo priedo dar ir aviną, kad tėvynės gynėjai turėtų kuo maitintis. Mestas žodis uždegė konferencijos dalyvius, supratu sius, kokias dideles aukas tėvy-nei atiduoda tik viena motina.

1941 m. sukilę Kaune, polici-ninkas Sabaliauskas atiduoda savo gyvybę, išgelbėdamas Vi-lijampolės tiltą. 1948 m. parti-zanas Juozas Lukša prie Kara-liučiaus praradęs net kelis sa-vo draugus prasimušė pro stī-priausių ugnį ir atvežė Lietuvos tikinčiųjų laišką Popiežiui, kad gelbėtų kraujuose paskandintą Lietuvą.

Yra ir šiandien didžiadvasių žmonių, labai giliai tikinčių bū-sima Lietuvos laisve ir stoja į gretas tų, kurie laisvės kovą re-mia tuo kuo tik gali. New Yor-ke gyvena buvęs Lietuvos ka-rys, nedaug raštingas, bet gilus patriotas. Jis yra vieno namo sargas. Jo vardas Jonas ir jis pats kasmet atneša VLIKUI savo penkiasdešimtis dolerių au-ką Lietuvos laisvinimo dar-bams. Sakosi, dabar nieku kitu prisidėti negalys.

O kai turime motinų nuo Za-pyškio, Jonų iš New Yorko, kai šiandien švenčiame Baltijos Laisvės dieną, tai tik visi prisī-dėkime kuo tik kas galime: LIETUVA BUS LAISVA!

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso nariai, Operos "Lokys" vykdytojai ir spaudos bendradarbiai po įvykusios spaudos konferencijos Chicagoje, birželio mėn. 8 d. Gintaro svetainėje.

Foto A. Gulbinsko

Grožio karalaitės rinkimuose dalyvavo ir senimo atstovų. Iš kairės Birutė Kiburienė, inž. Albertas Vengrys, Nijolė Vengrienė, Bronė Pužauskienė, Magdalena Stankūnienė ir Algirdas Pužauskas.

Foto Gulbinsko

JURGIS JANUŠAITIS

VIRPANGIOS ŠIRDYS IR GROŽIO KARALAITĖS KARŪNA

Birželio dešimtoji Chicagos lietuviams dovanojo dar vieną žaismingą, kultūrinę pramogą. Pramoga ne eilinė, skirta gražiausiai Chicagos lietuvaitėi išrinkti, o ją ruošė Chicagos Jaunimo Metų darbštusis komitetas, kurio vairą savo rankose laiko šešiolikos metų šaunus vyras Leonas Valaitis.

Chicaga, lietuvių sostinė vadinama, šiuo atveju pasirodė nedrąsiai. Ji atsiliko nuo daug mažesniųjų lietuvių kolonijų. Čia tiek daug gražių lietuvių, o rinkimų dieną vos šešetas kandidatų. Gal lietuvių kuklumas, gal paprasta nedrąsa ar vilties neturėjimas jas atbaidė nuo bandymo laimėti grožio karalaitės karūną. Ir visai be reikalo. Šie rinkimai nėra lietuvių kuklumo pažeminimas. Priešingai, juose kandidatės turėjo pasirodyti tiek savo išoriniu, tiek ir viduriniu grožiu. Čia nebuvo "linijų" demonstravimas, bet parodymas daugiau sielos grožio, savų sugebėjimų, logiško galvavimo, minties ir nuomonės pareiškimas. O tas labai teigiamai veikia ir jauną žiūrovą, mūsų jaunimą, kurio, ščiū Dievui, šiuo atveju salėn tiek daug sugūžėjo. Džiugu, kad mūsų jaunimą palydėjo ir gausus būrys vyresniosios kartos atstovų.

Tad grįžkime į šio vakaro jaunimo nuotaikas ir iš arti pasekime šį malonų žaismą.

Jaunimo Centro didžiojoje salėje nuo scenos tiesiai iškilus, kilimais klotas takas, kuriuo netrukus žengs mūsų gražuolės.

Dar prieš pat didžiąją lemtį užkulisuose užklumpu ir pačias kandidates. Viename šone susimąstę sėdėjo Biknevičiaus orkestro vyrai, pasiruošę iškilnių maršui, kitame šone puošniuose rūbuose šešios varžovės. Jų nuotaika įvairi. Viena ramiu žvilgsniu sekė salėje klegantį jaunimą ir ramiai besišnekučiuojančius svečius. Kita rankas sunarinusi kažką svajojo, lyg

LAIMA ČEPAITYTĖ,

laimėjusi Chicagos "Miss Lituania" titula; fotografijoje ji matoma kelios minutės prieš paskelbiant teisėjų sprendimą. Paprašyta šypsotis, ji atsakė — "Negaliu, visi skruostai skauda"...

mintimis būtų kur toli, toli iškeliauvusi. Kitos tarpe savęs juokavo.

— Na, mielos gražuolės, sakykite, kokios nuotaikos jus lydi paskutinę akimirką, didžiam bandymui artėjant. — juokaudamas šnekinu gražuoles.

Staiga visos sujudo. Visų tokios malonios akutės atsirėmė į mane, lyg laukdamos, kad pasakyčiau arba atspėčiau jų laimę.

Bet, deja, ir aš dar nežinojau, kurios galvelę papuoš karalaitės karūna.

— Lemties valanda artėja. Bandome juokauti, dainuoti ir šokti. Taip neramiai blaškosi širdys. O tiek maža vilties laimėti, — veik visos sutartinai išreiškė savo paskutines nuotakas.

Iš lėto salėje geso šviesos. Į svečius prabilo vakaro vedėja, jauna talentinga interpretatorė Vitalija Ruibytė. Ji nusako šio vakaro reikšmę, Jaunimo Kongreso tikslus ir kviečia svečius bendrai džiaugtis ir išrinkti gražiausią Chicagos lietuvaitę, kuri Jaunimo Kongreso metu sieks pasaulio lietuvių — grožio karalaitės karūnos.

Jury komisija: aktorė Zita Kevalaitytė - Visockienė, baletos studijos vedėja Gražina Giedraitienė, madų žinovė Nijolė Manelienė ir baletmeisteris Simas Velbasiš užima jiems skirtas vietas. Vakaro vedėja Vitalija Ruibytė svečiams pristato kiekvieną kandidatę, supažindina su jos visuomenine veikla, išėtu mokslu, talentais ir po kiekvieno tokio žodžio iš scenos gilumos, maršams gaudžiant, taku iš lėto ejo kandidatės. Po pasirodymo jury komisijai ir svečiams kiekviena kandidatė tarė savo deklaracinį žodį. Visoms kandidatėms jury komisija pastatė vieną klausimą: Ką jos galvoja apie Jaunimo Metus ir Jaunimo Kongresą?

Pirmoji pasirodė Laima Bačinskaitė, gimusi Vokietijoje, baigusi Marijos aukšt. mokyklą ir dabar studijuojanti Illinois universitete anglų kalbą ir politinius mokslus. Veikli ateitininkė ir korp! Šatrija narė. Mėgsta sportą ir mokosi Iz. Motiekaitienės studijoje dainavimo, mokėsi ir išraiškos šokio. Ji savo kalbą pradėjo Jono Aščio eilėraščiu "Lietuvoje" ir pareiškė, kad Jaunimo Kongresas yra pasaulio lietuvių jaunuolių jėga. Kongresas ir bus vieta, kur jaunimas galės suvesti idėjas, planus ir nutarimus į vieną pintinę. Tada jaunimas įrodys pasauliui, kad mūsų tėvų žemė buvo komunistų pagrobta ir jaunimas galės bendrai reikalauti laisvės mūsų brangiai, brolių krauju aplaistyta, tėvynei — Lietuvai.

Gražia, gilia mintimi ryškino Jaunimo Kongreso reikšmę Laima Bačinskaitė.

Antroji kandidatė Virginija Bobinaitė, baigusi Marijos aukšt. mokyklą, dabar studijuojanti Morton Junior kolegijoje medicinos technologiją, yra aktyvi skautų veikėja, mokytojauja Cicero lituanistinėje mokykloje, kurią ji neseniai pati yra baigusi. Mėgsta muziką, pati skambina pianu, dainavo Alice Stephens ansamblyje, operos chore ir dalyvavo "Requiem" pastatyme. Ji buvo viena iš dešimtuko, kurį įėjo į Jungtines Tautas lapkričio 13 d. žygio metu ir reikalavo Lietuvai laisvės. Veikli jaunimo organizacijose ir aktyvi talkininkė Chicagos Jaunimo Metų kamitetui. Savo trumpoje kalboje Virginija tarp kitko pareiškė: "Lietuviai, kaip tauta, negali laikytis užsidarę savo getuose. Dėl savo kultūra turtingo tautos charakterio, pasaulis daug ko nustotų, jeigu ši kultūra išnyktų su ateinančia karta".

Ji palietė jaunimo Kongreso reikšmę mūsų jaunimui, kuris vėliau skleis tolimuose kraštuose Lietuvos vardą, puoselės lietuvių kultūrą, jungsis į Lietuvos laisvinimo darbą ir pasirodys kaip inteligentiška, pasauliui naudinga jėga.

Trečioji — Dalia Codeckaitė. Gimusi Vokietijoje, veikli Studentų Ateitininkų sąjungoje, Korp. Giedra, bendradarbiauja spaudoje. Baigusi Marijos aukšt. mokyklą ir dabar lanko Illinois

(Nukelta į 6 psl.)

Grožio karalaitės rinkimų pagrindiniai dalyviai: iš kairės Vitalija Ruibytė, pravedusi programą, Laima Bačinskaitė, Virginija Bobinaitė, LB Centro vald. vicepirm. Marija Rudienė, laimėtoja Laima Čepaitytė, LB CV pirm. Jonas Jasaitis, Birutė Indreikaitė, Aušra Gylytė ir Dalia Codeckaitė.

Foto Gulbinsko

VIRPANČIOS . . .

(Atkelta iš 5-to psl.)

Technologijos Institutą. Mėgsta sportą, priklauso kanklių ansamblini. Laisvalaikius praleidžia su teptuku rankoje. Joje įsikūnijusi menininkės siela.

Ir ši kandidatė gražia mintimi analizuoja jaunimo problemas ir Kongreso svarbą.

Ketvirta iš eilės taku žengia Laima Čepaitytė, gimusi Vokietijoje, baigusi Marijos ir Chicagos aukštesniąsias mokyklas ir dabar studijuojanti biologiją Illinois universitete. Veikli skautė, aktyvi lapkričio 13-tos žygio organizatorė, gera talkininkė jaunimo Kongreso darbuose. Maloni mokytoja Kr. Donelaičio lit. mokykloje. Ji savo kalboje palietė jaunimo talką mūsų kultūrinio ir visuomeninio gyvenimo darbuose. Ragino jaunimą aktyviai dalyvauti Kongreso darbų programoje ir gėrėjosi jau atliktais jaunimo žygiais, kurie įrodo, kad lietuvių jaunimas eina pasirinktu Jaunimo Metams šūkiu: Mūsų jėgos, mūsų žinios, laisvai Lietuvai Tėvynei! Savo kalbą baigė sakydama: "Mes tiesiamie savo broliams ir sesėms Lietuvoje simboliškai ranką ir kviečiame, kad ir jie dalyvautų su mumis kartu, bent mintimis. Tikėkimė, kad pavergtos Lietuvos jaunimas bent širdyse, jeigu apie Kongresą sužinos, sveikins mūsų jaunimo žygius".

Penktoji kandidatė Aušra Gilytė, gimusi Vokietijoje, baigusi Marijos, Chicagos aukšt. mokyklas, dabar studijuojanti Loyolos universitete. Veikli Studentų sąjungoje ir ateitininkų studentų eilėse. Puikiai valdo piunksną, dalyvauja rašymo konkursuose, lanko Iz. Motiekaitienės dainavimo studiją, mėgsta dainas ir talkininkauja Jaunimo Kongresui. Ji kalbėjo apie lietuvių jauniosios generacijos išlikimą svetimoje aplinkoje. Ir tarp kitko teigė, kad jaunimas yra lietuviybės ateities didžioji jėga, ar nusivylimas. "Mums yra duota proga, kalbėjo Aušra, "įtikinti viso pasaulio lietuvius, kad lietuviybė nemiršta su vyresniąja karta, kad jos ilicimas nesibaigs su dešimties ar dvidešimties metų laikotarpiu, bet ateina kiti, kurie perima pareigas ir darbo našumą viltimi ją sėkmingai nešti ir perduoti kitoms kartoms".

Jos kalbos mintys prasmingos, gyvenimiškos, idėjomis degančios.

Paskutinįją — šeštą kandidatę — pasitinkame Birutę Indreikaitę. Gimusi Vokietijoje, Amerikoje baigė Chicagos aukštesniąją lit. mokyklą, Bishop Noll Institutą ir dabar studijuoja St. Joseph College pedagogiką. Yra Korp! Giedros ir Studentų Ateitininkų Sąjungos veikli narė. Ji gyvena East Chicagoje ir ten lietuvių tarpe gražiai reiškiasi kaip puiki vakarų pravedėja. Ji šoka tautinius šokių ir yra puiki sportininkė. Savo kalboje ji pareiškė, kad Kongreso svarbiausias tikslas — padėti jaunimui susirasti lie-

Dail. P. Kaupo Lietuvių Dailės Studijos vedamo tapybos skyriaus studentės dirba. Nuotrauka V. Noreikos

tuviškus veikimo kelius. "Ką jūs, senimas, esate padarę", kalbėjo Birutė, "jau puošiasi istorijos lapai ir į Kongresą suvažiavęs jaunimas nulenkis galvas prieš jūsų milžiniškus darbus, tardamas ačiū. Tikiu, kad jaunimas jūsų neapvils" — dėkodami už dėmesį savo gitių minčių žodį baigė Birutė.

Trumpa pertraukėlė. Dar kartą skubu scenon. Mūsų gražuolės didžiausiam susirūpinime. Viena meldė Dievulio laimėjimo ir žegnojosi, kita pirmaisiais įspūdziais dalinosi su Naujienų redaktorium A. Pužausku, kuris su foto aparatu šaudė kiekvieną gražuolę.

"Nenusiminkite, mergaitės, visos laimėsite, juk jūs visos tokios mielos, gražios, protingos ir geros. Jums visoms tiktų lietuvaitei grožio karūna. Tik gaila, kad viena iš jūsų bus pirmoji", — raminau labai sujaudintas mergaites, tuo tarpu jūrų komisija jau rašė savo sprendimą.

Ir... paskutinė įtampos minutė. Jūrų komisijos sprendimą skelbia akt. Zita Kevalaitytė - Visockienė:

"Komisijos vienbalsiu sprendimu Chicagos gražiausia lietuvaite pripažinta Laima Čepaitytė, antroji vieta atiteko Aušrai Gilytei"...

Salėje audringas plojimas, sveikinimai. JAV LB Centro Valdybos vicepirmininkė Marija Rudienė, talkininkaujant JAV Centro Valdybos pirmininkui Jonni Jasničiui, Chicagos lietuvių Grožio Karalaitei Laimai Čepaitytei uždeda karūną ir taria nuoširdų sveikinimo žodį. Prie sveikinimų jungiasi kandidačių vardu Laima Bačinskaitė, o svečių nuoširdžiausius sveikinimus perduoda vakaro vedėja Vitalija Ruibytė.

Visų kandidačių rankose pražydo gražių gyvų gėlių puokštės, kaip padėkos ženklas už jų ryžtą ir drąsą. Jų veiduose spindėjo malonus jaunatvės šypsūnys, o grožio karalaite Laima Čepaitytė veidą papuošė pasitikėjimas, dėkingumas ir didelė viltis Jaunimo Kongreso metu laimėti viso pasaulio gražiausios lietuvaitei karūną.

Ar eiti į "Meilės Mokyklą"?

Sakoma, kad kiekvienos naujos lietuviškos knygos pasirodymas iševijoje turėtų mums sukelti džiaugsmo. Šis tvirtinimas iš karto atrodo priimtinas. Bet, pagalvojus, žodis "kiekvienos" ima kelti abejonių.

Šiomis savaitėmis mūsų knygų rinkoje pasirodė Algirdo Landsbergio komedija "Meilės Mokykla". Ką gi, lietuviškų scenos veikalų mums reikia,

Kova bus nelengva, bet mielai laimai sėkmės!

ypač komedijų. Bet ar rekomenduotina ši knyga lietuviui skaitytojui? Į šį klausimą atsakymas nelengvas.

Mes nuolat sakom mūsų jaunimui — skaitykit lietuviškas knygas. Kas atsitiks, jei jaunas lietuvis žengs į "Meilės Mokyklos" puslapius ir pradės juose "šviestis"?

Jis atras, kad komedijos svarbiausia figūra, Levas Bangžuvėnas, — gimęs ir augęs Lietuvoje, vadinasi, savaip, vyresniosios

(Nukelta į 7 psl.)

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — TEL.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

SLA SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

SLA — jau 80 metų tarnauja lietuvių visuomenei ir išmokėjo daugiau kaip SEPTYNIUS MILIJONUS dolerių savo apdrausimams nariams.

SLA — didžiausia lietuvių fraternalinė organizacija — duoda gyvybės apdraudą ir ligoje pašalpą, kuri yra pigi, nes SUSIVIENIJIMAS neieško pelno, o teikia patarnavimus savitarpinės pagalbos pagrindu.

SLA — jau turi daugiau, kaip tris su puse milijono dolerių kapitalą, tad jo apdrauda tikra ir saugi. Kiekvienas lietuvis čia gali gauti įvairių klasių reikalingiausias apdraudas nuo \$100.00 iki \$10,000.00.

SLA — jaunimui duoda gerą Taupomąją Apdraudą - Endowment Insurance, kad jaunuolis gautų pinigų aukštojo mokslo studijoms ir gyvenimo pradžiai.

SLA — duoda VAIKAMS ir jaunuoliams labai pigią TERM apdraudą: už \$1,000.00 apdraudos tik \$3.00 mokesčio metams.

SLA — AKCIDENTALE APDRAUDA naudinga visokio amžiaus asmenims, rekomenduojama lietuviškų KLUBŲ ir draugijų nariams. Už \$1,000.00 akcidentalės apdraudos mokeskis \$2.00 į metus.

SLA — kuopos yra daugumoje lietuvių kolonijų. Kreipkitės į kuopų veikėjus ir jie plačiau paaiškins apie SUSIVIENIJIMO darbus.

Gausit spausdintas informacijas, jeigu parašysit:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA

307 WEST 30 STREET, NEW YORK, N. Y. 10001

Pabaltijorusinimas vykdomas pagal planą

Pavojus gresia lietuviams, latviams ir estams
savo protėvių žemėse likti mažumomis

Ryšium su 25 metų Lietuvos okupacija pakartotinai buvo nurodomas pavojus mūsų tautai laikui bėgant likti tiek praktiškai rusiškų poselencų, kad lietuvių savo žemėje beliks mažuma. Kas atsitinka su tautinėmis mažumomis rusiško imperializmo ir kolonializmo katilė, matome iš Kaukazo ir Vidurinės Azijos tautų tautelių likimo. Mums niekuomet nebus per daug prieš šios temos ko dažniau grįžti ir šauktis pasaulio pagalbos kovai su tuo masinio genocido veiksmu.

Vytautas S. Vardys straipsnyje "Kaip laikosi Baltijos valstybės Sovietų Sąjungoje?" Foreign Affairs žurnale rašo apie tai, ką sovietų rusai, aneksavę Lietuvą, Latviją ir Estiją, per tuos 25 metus jau yra padarę šioms tautoms sunaikinti: vieton daugiau kaip pusės milijono lietuvių, latvių ir estų, deportuotų į Rusijos gilumas ir Sibirą, milžiniški kiekiai rusų kolonistų yra atgabenta ir tebeatgabena užimti deportuotųjų vietas Maskvos planuojamoje šių trijų kraštų pramonėje. To rezultate rusų skaičius Latvijoje iš 10.6 nuošimčių prieškariniais laikais šiandien pasiekė 26.6 nuošimčius, tai yra jau daugiau negu kas ketvirtas žmogus Latvijoje yra burliokas, ir tai buvo 1959 metais.

Estai savo krašte bus mažuma jau po 10—15 metų...

Lietuviai tuo tarpu tebėra truputį palankesnėje padėtyje, nes kraštas nebuvo tiek supramontintas, kaip kiti du Pabaltijo kraštai. Tačiau Lietuvai didžiausias rusinimo pavojus gresia visai iš kitos pusės, būtent iš Rytprūsių, kurie yra paversti į sovietų rusų "oblastį" ir kolonizuoti 660,000 rusų. Kai Rytprūsiai bus visais atvejais paversti Rusijos kolonija, su rusais gyventojais, rusų kalba ir rusiškais vietovardžiais, tada Maskvos valdovai gali rasti, atėjus laikui, Rytprūsius sujungti su Lietuva, kas iš karto lietuvių gyventojų skaičių, lyginant su rusais, sumažintų iki 60 nuošimčių... Estų Talinas ir latvių Ryga jau yra pusiau praskiesta rusais, dabar viskas daroma to paties pasiekti Vilniuje. Turint krašto sostinėje rusų kolonistų daugumą, jau ir rusų kalba ir raštas pasidaro būtini, ir to rezultate mišrios vedybos ir kitoks savo tautinio charakterio praradimas.

Kad Pabaltijo kraštuose, ypač Lietuvoje, patys vietos komunistai vis labiau jaučiasi svetima mažuma atėjūnų maskolių daugumoje, seniai nebėra paslaptis, o esant mažumoje net norint nebegalima atsispirti kolonialinių ponų ir valdovų prietamiems ukazams. Chruščiovui pakėlus balsą prieš budo Stalino "kultą", ir Pabaltijyje greit buvo pradėjęs pusti laisvesnis vėjelis. Estai ypač drąsiai buvo pakėlę balsą prieš ko-

lonialinę eksploataciją; juos pasekė latviai, bet už tat ir vienur ir kitur rusai padarė "valymus". Lietuvoje sovietų dar 1940 metais pastatytos iškamšos visos tebėra savo vietose ir šiandien, nes geresnių iškamšų Maskvos ponai neturėjo ir nebeturės. Tik Vilniaus universitete buvo kiek laisviau bandyta atsikvėpti, užtat nukentėjo rektorius ir eilė profesorių, apkaltintų "nacionalizmo skiepijimu". Visų trijų kraštų kompartijos daugumoje yra sudarytos iš atėjūnų rusų; Lietuvoje ir Estijoje lietuvių kilmės kompartijos narių esą dar apie 60 nuošimčių, o Latvijoje jau tik 45 nuošimčiai.

Atstovų buto narys, lenkų kilmės, John Switalski, savo kolumnoje "The Polish American" rašo:

"Ateities istorikai stebės, kaip tai buvo, kad tuo metu, kai Vakarai dėjo pastangas sukurti dirbtines tautas primityvių Afrikos tautelių tarpe, jie atsuko savo nugarą 1000 metų kultūros kraštams Rytų ir Centro Europoje, kuriuos Sovietų Rusija okupavo per II Pasaulinį karą"...

J. Pr.

AR EITI...

(Atkelta iš 6-to psl.)

kartos reprezentantas — tegalvoja apie "moteriškas". Ant jo įstaigos kaba paveikslas. Ar tai Vytis, ar Lietuvos gamtos vaizdas, ar gal jo tėvų paveikslas? Ne, tas paveikslas "vaizduoja moterį ne mažesnę kaip gyvenime, krūline didesne kaip gyvenime; jos apdaras mėgina apsispręsti, ar jam būti naktiniais marškiniais, ar baline suknią".

Ką Bangžuvėnas galvoja apie "moteriškas"? Paklauskime autoriaus: "Jos grūdas mano sapnuose lyg duknos. Vos pakeliu galvą aukštyn, jos užkemša dangų — riebuliai debesys. Ištiesiu ranką — ir pšst... Tik plunksnos ir karštas tvaikas". Kaip matosi, Bangžuvėno "vizijose" nėra nieko dvasinio. Ar tai tikslus lietuviško charakterio apibūdinimas? Ar jis sutinka su mūsų liaudies dainų švelnumu ir kuklumu?

Bet Bangžuvėnas ne tik galvoja apie "moteriškas" — jis jas ir vaiko, gauda. Kokiems tikslams? Autorius dėl to nepalieka jokios abejonės. Viena ilga scena vaizduoja Bangžuvėną, vaikantį gražuole aplinkui didžiule lova su didžiuliais pagalviais ir duknom. Kam ta lova? Kam tos duknos? "Ji mėgina išsivaduoti iš jo rankų, bet jo glėbis per meškiškas... Ji kokeitiškai pasimuisto, parodo į lovą ir mostais parodo Bangžuvėnui atsiguoti..." Čia plunksna sustoja paraudonavusi.

Negeresni ir kiti komedijos veikėjai, kurie būriais veržiasi į Meilės Mokyklą. Ir ko jie mokosi pirmąją pamoką? Kaip mylėt savo artimą, savo šalį? Ne — kaip efektingiausiai... pliaukštert moteriškai per už-

A. Labokienė Piešinys
Iš parodos 69 meno galerijoje
Nuotrauka V. Noreikos

pakalį. Ar reikia minėt, kas seka tolesnėse pamokose?

Tai tokias "pamokas" Landsbergio komedijoje atras mūsų jaunimas, kurį mes raginame skaityti lietuviškas knygas. Pamokas, kurių jis atrastų tokiuose žurnaluose kaip "Playboy", ir dar su iliustracijomis.

Tos "meilės pamokos" dar ne viskas. Pasak komedijos, mūsų tautietis iš Balbieriškio pasidaro toksai galingas savo Meilės Mokyklos dėka, kad jį Amerikos minios beveik ant rankų nešioja ir beveik padaro jį savo... "imperatoriumi". Toksai autoriaus komentaras apie Amerikos masių politinę sąmonę.

Negana to, Bangžuvėnas turi savo smulkmenišką programą Amerikai reformuoti. Vėliakos, tai nėra jau toks neįmanomas dalykas — kada nors ir Amerika gali apturėti lietuviškos kilmės prezidentą. Grožinėje literatūroje tokiomis galimybėmis galima žaisti ir dabar. Ko iš tokio Amerikos valdytojo būtų galima lauktį? Istorinės lietuvių būdo savybės yra darbštumas, pareiškumas, tvarkingumas — tad ir lietuvis valdytojas

daugiau ar mažiau parodytų tokių savybių. Bet veltui skaitytojas ieškos ko nors panašaus Bangžuvėno programoje Ameriką reformuoti. Jis pareiškia įgūsią Amerikai "tvarką per gerklę". Negana to, jis visiemis amerikiečiams įves uniformas, ruoš kavalerijos paradas kaip "apskrities mieste", laikys negrus atokiai nuo "šviesiaplaukių" lietuvių mergaičių (ar autorius čia siūlo, kad negrai neturėtų būt atokiai nuo jų?) ir, sutvarkęs Ameriką, imsis "tvarkyti visą pasaulį".

Išvada iš viso to — vyriausias komedijos veikėjas, lietuvis, yra diktatorius. Ir tame paslėpta užuomina, kad mes visi lietuviškai turime diktatoriškų palinkimų.

Ačiū už visa tai autoriui. Mums, skaitytojams, kyla klausimas, ar mes turime šią knygą pirkti, skaityti, vaidinti, rekomenduoti? Komedijos pabaigoje Bangžuvėnas sušunka: "Mes surinksim visas nešvarias knygas, apliesim jas žibalu ir padegsim". Šis pasiūlymas vertas rimto dėmesio...
Betkas

EXCELLENT FUND RAISER!
Attention all Churches, Clubs, Groups
HI * TOR THROW RUGS

Shearling sheepskin, 3/4" thick, for car, kennel, cat and dog beds... or use anywhere in your home for comfort and warmth. Throw rugs can be machine washed and dried, may be razorcut to size.
Tan color with irregular dark markings, approx. 30"x40". \$4.95 ppd. Add 25c. postage west of the Mississippi.
We ship anywhere in the United States.

HI * TOR SHOP — Box 8, Ridge, Dept. L, News Hampshire
THE BEST FOR YOUR PET

**THE MOST SHOCKING
BOOK OF
OUR TIME!**

ON SALE EVERYWHERE \$1.75

REPORT ON THE U.S. SENATE HEARINGS —
ANALYSIS BY SENATOR WAYNE MORSE
FOREWORD BY SENATOR J. W. FULBRIGHT,
Chairman, Senate Committee on Foreign Relations

We ship, anywhere in the United States.

Or send check or money order to:

GREENLEAF CLASSICS, INC. / 5837 MISSION GORRE RD. Dept. L.
SAN DIEGO, CALIF. 92120

Dealer inquiries welcome

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

KAI NEGALIMAS TAMPA GALIMU Renė Magritte kūryba

Chicagos Meno Institute dabar vyksta Belgijos dailininko surrealistinio Renė Magritte, 67 metų amžiaus, kūrybos paroda, kuri baigsis liepos 3 d. Magritte yra superrealistas. Jis turi neribotą vaizduotę. Niekas dar nėra tokią kūrybos kryptimi, kuria jis veda, jog negalimą padaro galimu, neišvaizduojamą dalyką — aiškiu ir tikru. Jo žmonės "vaikšto" erdvėje, garvežys bėga ore, peizažas — realistiniu preciziškumu nutapyti tiksliai debesys. Viena raudona rožė metro didumo. Paplūdimy iš vandens išmesta guli nuoga moteriškė su žuvies galva. Nėra kūrinio be turinio ar be minties. Jo paveikslai dvelkia gyvenimu, nes jie tau kalba ir jaudina žiūrovą. Jis kūria keistus daiktus, kai kada su humoru ar simbolika, bet nėra banalių motyvų, tuščios temos. Jis priverčia žmones galvoti ir save suprasti, kombinuodamas nelogiškumą su logiškumu, kad būtų galima sunaikinti logiškumą. Jis įrodo, jog logika nėra išeitis. Žiūrint į jo paveikslus, pvz. "Meilės daina" (žiūr. iliustraciją), "Nostalgija" vaizduoja žmogų su sparnais balkone stovintį, prie jo kojų guli liūtas. Iš židinio išvažiuoja garvežys ir t. t. Nors Magritte bando nuveikti simbolizmą, bet jo kūryba kaip tik simbolika ir remiasi. Jis pats sako, kad kai kada netikėtai jį pagaunanti kokio nauja mintis, kuri dominuoja jausmus ir veda į kažkokią misteriją. Salvadore Dali, nemėnka surrealizmo figūra, mažiau atviras negu Magritte, nes pas Dalį yra daugiau mistiškumo, net religinių temų. Magritte lyg magikas, viename paveiksle pavaizduoja dieną ir naktį, kas atrodo natūralu ir ir visai logiška, ir kodėl ne? Surrealizmas yra tokia dailės priemonė, kad menas turėtų akis, protą, jausmus, mintį ir pagaliau išvadas. Reikėtų duoti dar vieną Magritte's kūrinio reikšmės pavyzdėlį: Nukirstas medis, jo nėra, likęs tik storas medžio kelmas. Bet viena to kelmo stora šaknis laiko stipriai prispaudusi kirvio kotą. Kiekvienas žiūrovas supras, ką medis padarė įrankiui, kuris jį nukirto ir sunaikino. Paveikslas pavadintas "Aleksandro darbas". Dailininkas, kurdamas šį paveikslą, gal turėjo galvoje makedonietį Aleksandrą Didįjį, užkariautoją?

Pagaliau Magritte psichologija ir jo literarinė kūryba eina toliau už realybės. Jis sudomino meno mėgėjus. Jis iškelia negalimas situacijas gyvais, natūraliais vaizdais. Tai nėra

vien tiksliai super fotografiškai nutapyti daiktai. Jie iškalbingi, sukrečiantai, bet nieko nepaniekina, neįžeidžia.

Parodą patartina pamatyti. Įėjimas į parodą nemokamas.

Ten pat (kitoj salėje Morton Wing) dabar vyksta kita paroda "Art of Living". Reikia mokėti 50c. Įėjimo mokestį. Šioj parodoj galima pamatyti namų įrengimus.

Dviejų dienų paroda gatvėse

Praėjusį šeštadienį ir sekmadienį, birž. 11 ir 12 d. d. prie Lincoln Parko Chicagos šiaurėje, vad. Old Town, tarpe Wells, St. Paul, New Orleans ir Menominee gatvės policijos buvo uždarytos nuo trafiko, nes ten per dvi dienas paeiliui vyko didelė dailės paroda atvira ore. Tokios parodos kasmet ten įvyksta, kaip tradicija. Šiais metais ypatingai buvo gausu visokių meno vardu išdarbių sugabenta, pradedant tapyba, grafika, keramika ir baigiant komerciniais produktais. Per dvi dienas parodą - "kermošių" aplankė keli desėtkai tūkstančių interesantų, nežiūrint to, kad reikėjo mokėti 75c. Įėjimo mokestio, kaip plakate prie kasos pasakyta: Old Town rajonui palaikyti, kur yra daug dailininkų susitelkusių. Jie ten gyvena senuose namuose, bet savotiškai įsitaisę. Kai kurie artisanai turi net krautuvėles.

Atrakcija buvo didelė, bet negalima norėti, jog čia būtų buvę geriausi meno kūriniai sugabenti ir pačių žymiausių menininkų, nors skelbime ir buvo pasakyta, kad paroda "jury ko-

J. Praninskas
Kompozicija
iš parodos "69" meno galerijoje
Nuotrauka V. Noreikos

m'sijos priežiūroje". Buvo ir studentų darbų skyrelis viename akligatvy užkištas. Vieni turėjo po daug darbų, kiti savo kuklias kioskeles prie sienos pasistatę saugojo, kad publika jų nenuverstų. Dėl žmonių spūsties nei paveikslų, nei keramikos gerai matyti nebuvo galima. Tarp tūkstančių išstatytų visokių daiktų, buvo mažai tikrojo meno. Buvo rankomis padarytų drabužių, šilkinų skepetaičių, papuošalų, japonų paviljone (viduje) buvo arbatai puodukų, japoniškų sausainių, keptų "Terlyoki" viščiukų su ryžiais ir t. t. Visa tai buvo pardavinėjama gana aukštom kainom.

Daug triukšmo kėlė "bytnikų" paradas. Ėjo vieni basi, kiti skarmaluoti, dar kiti imperonavo Rabindranatą Tagorą, Šekspyrą ar klouną, o moterys apsitempusios savo kūną tinkeliais šoko, dainavo vyrams ir muzikai pritariant.

Varžytinėms vadovavo viena vienuolė, sako, Menominee (Wis.) mergaičių ir berniukų skautų naudai. Buvo parduota menkaverčių daiktų už per daug aukštas kainas.

Iš žymesnių akvarelistų buvo Warburg iš Milwaukee, vietiniai Katuchi Atsuchi, N. Neagle. Iš skulptorių John Kearney (kinetikos skulptorius), A.

Vasis turėjo gerų medžio išdarbių. Tiesa, buvo labai geros keramikos bei grafikos darbų.

Publika turėjo ko pamatyti ir, spėjama, kad nemažai daiktų parduota.

Lietuvių dailės studijos paroda

"69" meno galerijoje, 2612 W. 69 gatvė, dabar vyksta Lietuvių Dailės Studijos studentų darbų paroda. Studija buvo atidaryta š. m. vasario 1 d. Studijavo 37 studentai ir studentės, įskaitant ir jaunesniųjų klase. Lektoriai: V. Petravičius, Pov. Kaupas, J. Mielulis ir M. Šileikis. Išstatyta 90 darbų. Palyginti per trumpą laiką padaryta didelė pažanga grafikoje ir tapyboje. Yra studentų su neabejotiniais gabumais. Studija buvo įsteigta ponų S. ir V. Orentų iniciatyva.

Rudens mokslo semestru prasidedant, sutiko lektoriauti dail. seselė M. Mercedes. Yra užsirašiusių visa eilė naujų studentų, keletas ir ne lietuvių.

Praėjusį šeštadienį paroda buvo atidaryta gausiai publikai dalyvaujant.

Parodą galima pamatyti kasdien ir sekmadienį.

Jaunimo metais — jaunimas triumfuoja.

Renė Magritte — "Meilės daina" — tapyba
(iš parodos Chicagos Meno Institute)